

Hva skjer med tjenestepensjonen når du jobber lenger enn til 67 år?

Av Tone Westgaard, pensjonist og tidligere seniorrådgiver i SPK

Bakgrunn

Det har siden tidlig i sommer vært flere artikler i Aftenposten som har omhandlet tap av tjenestepensjon ved å jobbe lenger enn til 67 år. Det hele startet 18. juni med en artikkel av Unni Bjelland, med tittelen «Hvor ble det av min tjenestepensjon?»

Artikkelens kjernepunkt er at dersom du jobber lenger enn til 67 år blir det svært lite igjen av det du har opparbeidet deg i tjenestepensjon fra SPK. Hvis du jobber riktig lenge vil tjenestepensjonen bli borte, eller som hun sier «hele tjenestepensjonen er tapt».

Denne påstanden ble den 25. juni fulgt opp av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie med artikkelen med overskrift «Får den pensjonen som er lovet».

Gjennom sommeren har det vært flere artikler fra de to nevnte og også andre har kommentert problematikken rundt hva som skjer med offentlig tjenestepensjon for de som jobber lenger enn til 67 år.

Utsagnene er mange, fra «hvorfor det må være sånn» til «urettferdigheten» ved å miste tjenestepensjon.

Her skal jeg fortelle hva som skjer basert på det regelverket som ble vedtatt i forbindelse med pensjonsreformen. Det som følger nedenfor, gjelder for dere som er født før 1963.

Aldersgrense

De fleste i offentlig sektor har en aldersgrense på 70 år med mulighet til å fratrukke seg med ordinær alderspensjon fra 67 år, men noen får en mulighet til å fortsette ut over aldersgrensen på 70 år. Dette er mulig når arbeidsgiver og arbeidstaker blir enige og en personlig avtale inngås for 1 år av gangen.

I forsvaret er det svært mange som har særaldersgrense på 60 år, så problematikken rundt fratreden etter fylte 67 år er ikke aktuell for de med særaldersgrense. Ved uttak av særalderspensjon blir den automatisk endret til ordinær alderspensjon med pliktig uttak av alderspensjon i folketrygden fra 67 år.

Hvis en med særalderspensjon senere starter i ny offentlig stilling med aldersgrense 70 år derimot, vil dette også gjelde dem.

Regelendringene ved pensjonsreformen 2011

Endringer i alderspensjonen i folketrygden (NAV)

Med pensjonsreformen i 2011 kom levealdersjusteringen. Levealdersjustering betyr at uansett når du velger å starte utbetalingen av pensjonen, skal du være sikret at du samlet i løpet av de årene du statistisk sett skal leve etter 62 år får utbetalt tilnærmet det samme totale beløpet uansett når du starter utbetalingen. «Livsløpspensjonen» din fra folketrygden vil være omtrent lik uansett tidspunkt for uttak.

For å få til dette er det for den gamle beregningen av folketrygden innført forholdstall. Dette er tall som opparbeidet pensjon skal deles på. På den måten får du en reduksjon eller økning av din folketrygd i forhold til hva du ville fått i årlig pensjon hvis det ikke hadde blitt noen pensjonsreform.

Født i 1953								
	Før 2011	62 år	67 år	68 år	70 år	71 år	72 år	73 år
Forholdstall		1,340	1,055	0,999	0,888	0,834	0,780	0,727
Folketrygd	270 000	201 493	255 924	270 270	304 054	323 741	346 154	371 389

Tabellen viser utviklingen i forholdstall ved forskjellig alder. Hvis fullt opparbeidet alderspensjon i folketrygden er 270 000 før levealdersjusteringen ble innført, ser du samtidig hvordan årlig beløp forandrer seg med uttakstidspunkt. Når en som er født i 1953 fyller 68 år er forholdstallet tilnærmet lik 1 og det betyr at da blir alderspensjonen i folketrygden like stor som den var før levealdersjustering ble innført.

Endringer i tjenstepensjonen fra offentlig sektor (SPK)

Det ble i forbindelse med reformen i folketrygden også bestemt at offentlig tjenstepensjon skulle levealderjusteres på samme måte som folketrygden.

Levealdersjusteringen resulterte i en nedgang i samlet pensjon fra folketrygden og tjenstepensjonen ved fylte 67 år. Samlet pensjon fra folketrygden og tjenstepensjonen var ikke lenger minst 66%. Dette ble det gjennom forhandlinger endret på.

Det ble fastsatt at samlet pensjon fra folketrygden og SPK skulle være garantert 66% av pensjonsgrunnlaget ved samtidig uttak fra 67 år eller senere. Dette er garantert for alle som har full opptjening og er født til og med 1958. Garantien er forlenget med nedtrapping for de født mellom 1959 og 1963.

Alderspensjonen i folketrygden blir utbetalt som det du har opparbeidet deg over tid mens tjenstepensjonen din da må reduseres. Samlet pensjon skal være 66% og det betyr at brutto tjenstepensjon på 66% av pensjonsgrunnlaget må reduseres med deler av alderspensjonen fra folketrygden. Dette kalles samordningsfradrag.

Tjenstepensjonen og samordningsfradraget for folketrygden skal altså deles på forholdstallet som gjelder på det tidspunktet du slutter i jobb og starter med pensjon. Det skal brukes forholdstall som gjelder for tidspunkt for uttak av tjenstepensjon selv om du kanskje har tatt ut folketrygden på et tidligere tidspunkt.

Det kunne vært en grei løsning hvis ikke en bestemmelse i lov om SPK også slo inn i denne sammenheng. Der står det at bruttopensjonen ikke kan overstige 66% av pensjonsgrunnlaget ved full opptjening. Altså er det ikke mulig å dele bruttopensjonen på et lavere tall enn 1, for da blir bruttopensjonen for stor i forhold til hva som er begrensningen i loven.

Derimot gjorde man ikke noe med bruken av forholdstallene ved beregningen av samordningsfradraget.

Her er vi ved kjernen for hvorfor tjenstepensjonen blir redusert hvis du jobber lenger enn 67 år, eller mer korrekt, når ditt forholdstall beveger seg under 1.

Mens folketrygden er levealdersjustert i forhold til uttakstidspunkt sånn at du er sikret at samlet utbetaling gjennom antatt livsløp er tilnærmet uendret, er ikke denne tanken tilstede i netto tjenstepensjon.

I regelverket for tjenstepensjonen er det fokusert på at samlet pensjon skal være minst 66% av pensjonsgrunnlaget uansett uttakstidspunkt fra 67 år eller senere.

Men, når en som er født i 1953 velger å jobbe til 73 år, gjør levealdersjusteringen folketrygden din større enn 66%, så da blir det ikke noen utbetaling av tjenstepensjon fra SPK.

Om du med dette taper noe i pensjon er derfor avhengig av hvordan du velger å vurdere resultatet. Du «taper» ikke noe i samlet årlig pensjon så lenge du tar ut folketrygd og tjenstepensjon samtidig. Den årlige pensjonen vil alltid vær minst 66% av pensjonsgrunnlaget ved full opptjening.

Ser vi derimot på livsløpspensjonen og tenker at intensjonene i folketrygden ved innføringen av levealdersjusteringen skal oppfylles, vil det oppleves som tap i pensjon ved å fortsette i jobb etter at forholdstallet har passert 1.

Vi kan ta et eksempel

En som er født i 1953:

Årslønn/pensjonsgrunnlag ved slutt er 520 000 kroner

Han har opparbeidet så høy folketrygd som han kan ut fra sin inntekt gjennom 40 år.

Han har valgt å vente med uttak av folketrygd til han pensjonerer seg.

Han velger å gå av med pensjon når han fyller **68 år**. Da er hans forholdstall tilnærmet lik 1.

Forholdstallet er da 0,999 og pensjonsberegningen hans ser sånn ut:

Bruttopensjon	343 200
Samordning	<u>254 254</u>
Nettopensjon fra SPK	88 946
+ alderspensjon fra NAV	<u>270 270</u>
Samlet årlig pensjon	359 216

Hvis han i stedet hadde valgt å gå av med pensjon når han fyller **70 år** hvordan vil beregningen med samme fullt opptjente pensjon i SPK og folketrygd da bli?

Forholdstallet er da 0,888 og pensjonsberegningen hans ser sånn ut:

Bruttopensjon	343 200
Samordning	<u>286 036</u>
Nettopensjon fra SPK	57 164
+ alderspensjon fra NAV	<u>304 054</u>
Samlet årlig pensjon	361 218

Som du ser er samlet pensjon steget noe ved uttak fra 70 år i stedet for 68 år, men hva har skjedd med netto tjenestepensjon? Den er blitt redusert.

Hvis han i stedet hadde valgt og hadde hatt mulighet til å jobbe til han blir **73 år** da ville faktisk netto tjenestepensjon blitt 0. Det blir den fordi alderspensjonen i folketrygden alene er økt til mer enn 66% av pensjonsgrunnlaget. Da trenger du ikke tjenestepensjonen for å oppnå minst 66% i samlet pensjon.

Dette gjelder alle som er født før 1963, men slår ut på forskjellige tidspunkt. Jo yngre du er jo senere blir tjenestepensjonen 0. For en som er født i 1962 sier prognosene at hans tjenestepensjon vil gå i 0 hvis han jobber til 74 år.

Men avtalen som ble inngått sier at samlet pensjon ved samtidig uttak fra 67 år eller senere skal være minst 66%, og det er jo riktig.

Så det Anniken Hauglie sa i sin første artikkel stemmer.

Hva så med Unni Bjellands påstand?

Hun har rett i ett punkt, tjenestepensjonen er borte ved uttak fra 73 år, men har hun «tapt»?

Den årlige samlede pensjonen ved samtidig uttak er høyere ved 73 år enn ved 68 år, så i årlig pensjon har hun ikke «tapt».

Hva med livsløpspensjonen?

Forholdstallene sier at en som er født i 1953 vil møte krysningspunktet for lik utbetaling uansett tidspunkt for uttak rundt fylte 85 år.

Hvis ovennevnte eksempel slutter ved fylte 68 år har han 17 år igjen til han blir 85 år.

Hans samlede pensjon uten reguleringer, bare etter dagens tall, vil da bli 6 106 672 kroner.

Hvis han derimot jobber til 70 år har han 15 år igjen til 85 år.

Hans samlede pensjon uten reguleringer, bare etter dagens tall, vil da bli 5 418 270 kroner.

Her blir det et «tap» i livsløpspensjon på 688 402 kroner.

Hvis han jobber til 73 år har han 12 år igjen til 85 år.

Da blir det et «tap» i livsløpspensjonen på 1 650 004 kroner.

Dette regnestykket kan ikke helt sammenlignes med virkeligheten. Pensjon under utbetaling reguleres dårligere enn pensjon som venter og lønnen kan ha endret seg fra 68 år til 73 år. Likevel gir det et grovt bilde på hva levealdersjusteringen gjør med pensjonen.

Det må også tilføyes at om du lever lenger enn til dette krysningspunktet vil du fortsatt få utbetalt samme årlige pensjon som du hadde før, og den vil du ha så lenge du lever.

Så spørs det jo da hva som «lønner» seg.

Hvis han har vært i jobb fra 68 til 73 år, i 5 år, og hatt en lønn på 520 000 kroner, så betyr det 2 600 000 kroner i lønn i disse fem årene.

Samlet over livsløpet fra 68 år til 85 år har han da ikke tapt noe på å fortsette i jobb.

Han har hatt 1 000 000 kroner mer utbetalt over denne perioden som yrkesaktiv til 73 år enn om han valgte å pensjonere seg som 68 åring.

Nå er det foreløpig ikke så mange som får mulighet til å jobbe lenger enn til aldersgrensen for stillingen i offentlig sektor, som for de fleste er 70 år.

Hvis han derimot slutter ved aldersgrensen på 70 år vil han ha 1 040 000 i inntekt i to år, som også er mer enn nedgangen i livsløpspensjon på 688 402 kroner.

Det lønner seg altså å fortsette i jobb.

Hvor riktig det er at det skal være en nedgang i livsløpsutbetalingen av pensjon er jo her kjernepunktet i diskusjonen. Hvorfor skal en offentlig ansatt få lavere samlet pensjonsutbetaling jo lenger han jobber når intensjonen i pensjonsreformen er at det skal lønne seg å jobbe lenger?

«Gulroten» om økt pensjon jo lenger du jobber er for en offentlig ansatt borte for de som er født før 1963. Da er det trivsel i jobb og at lønn er mer enn pensjon som er de største pådriverne for at du skal fortsette i jobb så lenge som mulig.